

Töövõime reformist

Meie .08.2014 nr 7

Austatud sotsiaalkomisjoni liikmed!

Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit on jälginud kavandatava töövõime reformi kulgu ning tänaseks päevaks on meie jaoks jätkuvalt vastamata mitmed küsimused, mis puudutavad eelkõige erihoolekandeteenusel viibivaid inimesi, nende töövõime hindamist ning teenusele suunamist.

Siinkohal avaldame tunnustust Arengukeskus Avitus MTÜ-le, kes on esitanud põhjaliku kokkuvõtte psüühilise erivajadusega inimeste puhul olulistest aspektidest töövõime reformi valguses. Nõustume Avituse pöördumises toodud küsimuste ja ettepanekutega ning ei too neid siinkohal uuesti välja.

Erihoolekandeteenustel viibivate klientide puhul on põhiliseks küsimuseks jätkuvalt: kuidas toimub erihoolekandeteenusele suunamine? Kui inimene pöörduv Töötukassa poole töövõime hindamiseks siis kõikidele inimestele ei määrata tööalast rehabilitatsiooniteenust vaid osadele ainult töövõimetoetus ja üksikteenused või ainult töövõimetoetus (puuduva töövõimega inimestele). Seega inimene peab lisaks pöörduma Sotsiaalkindlustusameti poole, et saada erihoolekandeteenust. Kui inimene on suunatud tööalase rehabilitatsiooni teenusele ja rehabilitatsioonimeeskond tuvastab muuhulgas ka erihoolekandeteenuse vajaduse siis kuidas ja kellele info liigub ning millise aja jooksul Sotsiaalkindlustusamet suudab inimese erihoolekandeteenusele suunata?

Kui osalise töövõimega inimene vajab lisaks Töötukassa teenustele ka erihoolekandeteenust siis on inimesel 2 juhtumikorraldajat, lisaks teenuse osutaja juures tugiisik. Kliendile on koostatud Töötukassas plaan, Sotsiaalkindlustusamet on suunanud inimese teenusele rehabilitatsiooniplaaniga ja Kodu peab tegema kliendile tegevusplaani. Reformi tulemusena peab inimene senisest rohkem hindamisi läbima ja lisaks mitme asutuse poole pöörduma ning mitut plaani järgima.

Suureks probleemiks on täna Töötukassa teenuste kättesaadavus, seda just väljapool Tallinna ja Tartut. Teenuste nimekiri, mis peaks ka meie teenustel viibivatele inimestele olema kättesaadav, on pikk, kuid näiteks Jõgeval ei osutata kõiki teenuseid ressursside (raha, inimesed, teenuse osutajad) puudumise ettekäändel. Samuti ei ole täna juhtumikorraldajad valmis ei mõtte tasandil ega praktiliselt tegelema psüühilise erivajadusega täiskasvanutega. Mitmed erihoolekandeteenuste pakkujad on andnud tagasiside, et pöördudes Töötukassa poole on küsitud, et miks te siia tulete ja minge ära või soovitatud mõne aja pärast inimesed arvelt maha võtta.

Töövõime hindamisel on ohukohaks meie klientide ebaadekvaatne enesehinnang, nii ala- kui ülehindamine, samuti meelepetted. Lisaks on erihoolekandeteenusel viibivatel inimestel haiguse kulgu tihti tsükliline, vahelduvad hea toimetulekuga perioodid, kus inimene töötab ja osaleb aktiivselt ühiskonnaelus, haigusperioodidega, kus inimene ei pruugi hakkama saada eneseteenindusega ega töötamisega. Kuna hindamisele eelnevalt külastatud arst ei tunne erihoolekandeteenustel viibivaid inimesi piisavalt siis võib kokku tulla tegelikkusele mittevastav hinnang. Kui erihoolekandeteenuse pakkuja puutub sellise hinnanguga kokku, kas ja kuidas on võimalik tehtud otsust vaidlustada?

Töövõime hindamisele võivad pöörduda juba 16 aastased isikud või psüühilise erivajadusega inimesed,

kellel on piiratud teovõime ehk kes on eestkostel. Läbivalt ei ole eelnõus ega reformi sisu kirjeldustes pööratud sellele asjaolule tähelepanu, et ei 16 aastane isik ega piiratud teovõimega isik ei saa iseseisvalt kõiki kirjeldatud toiminguid teha. Vajalik on sisse tuua nii vanema kui seadusliku esindaja mõiste.

Üks ohukoht kogu süsteemis on veel, millele täna ei ole tähelepanu pööratud. Kui jõuab kätte töövõime korduvtaotlemise aeg (praegustel andmetel 01.01.2016) siis kuidas on tagatud, et kõik inimesed, kellel on vähegi lootust saada puuduv töövõime ja sellega kaasnevalt ka tänasest suurem sissetulek ei pöördu korraga hindamisele. Võib ju öelda, et töövõime hindamisele tuleb pöörduda vaid siis kui tähtaeg on saabumas, kuid inimene võib vastu öelda, et minu seisund on muutunud ja ma vajan ümberhindamist. Samuti need inimesed, kes tunnevad, et tahaksid tööd teha aga vajavad selleks tugiteenuseid hakkavad agaralt pöörduma Töötukassase. Näeme ohtu, et 02.01.2016.a. on Töötukassade uste taga vähemalt 50 000 inimest korraga.

Kokkuvõttes toetame töövõime reformi ideed, kuid palume muudatuste elluviimisel arvestada kõiki sihtgruppe, keda muutused hõlmavad.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Mare Naaber
Juhatuse esimees